Елена Алексиева

Приказките на господин Кабода

ЖАНЕТ 45

Свободният ден на господин Кабода

Когато няма нищо, няма нищо.

Нищото е вятър, който духа, без да спира. Нито топъл, нито студен. Вятър в лятна привечер, с буйни мустаци и малки криле, който разбърква жегата, както ласкава ръка разбърква косата на дете, но не я отвява. Там нейде, в тъмното, има един бор, висок като планина, с тъмнозелени иглички, дълги цяла педя. Вятърът го люлее и борът си шепне нещо самичък. Кани го да тръгне нанякъде. Борът се двоуми. Много му се иска. Сякаш казва: Хайде, хвани ме за ръчичките и ме понеси. И се протяга нагоре. Но нозете му не помръдват. Нозете на бора са стари и тежки, огромни нозе с корави, напукани пети, забити дълбоко в земята. Вземи ме, вземи ме – моли се той. – Където и да отиваш, аз ще дойда с теб. Само да не стоя повече тук. Да видя друг живот, други светове.

Но светът е само един. Никой не знае това по-добре от вятъра, който вече го е обиколил целия, при това много пъти. От толкова обикаляне мустаците му са постоянно разрошени, а крилете – уморени. Той би дал всичко, за да е на мястото на бора. На едно само място, завинаги, а не на всички места едновременно, пък накрая – никъде.

Ти не знаеш колко си си добре тук, мисли той и само леко поклаща клоните на бора, гальовно подръпва иглички-те му.

А борът напразно иска да хвръкне, понеже му се струва, че изпуска нещо много важно.

А вятърът напразно иска да се спре, понеже на него също му се струва, че изпуска нещо много важно.

За всички е ясно, че на другата сутрин борът ще си е пак там, а вятърът изобщо няма да е там, защото може само да идва и да си отива.

Такава е природата на нещата.

Но нещата лесно се примиряват със своята природа. Когато вятърът утихне, борът продължава да си е бор и не му хрумва да иска да е нещо друго. А дотогава самият вятър е избягал вече толкова далеч, че е забравил и желанията си, и земите, през които е минал.

Само човекът е постоянно недоволен от своята природа и все му се струва, че чуждата природа е някак по-хубава от неговата. Чуждите мустаци са по-буйни, чуждите криле са по-силни, а за чуждите иглички, дълги цяла педя, просто да не говорим.

И господин Кабода иска да е някъде другаде. Той, който също като вятъра е обиколил света петнайсет пъти, че и повече. Или може би дори само два пъти. Но и един е достатъчен. Когато вече си видял всичко, нищо повече не остава за виждане. Точно това нищо го тормози. Пещерата, борът, вятърът, сладкарницата, саксиите с изсъхналите домати – и ето ти го света. Не, не че му е омръзнал, напротив. Пък и как може да ти омръзне стърженето на щурците в лятната вечер, което префърцунените господа от града за благозвучие наричат „песен“, а то си е тъкмо стържене, обаче какво стържене! Безспирно! Цяла поема! В нея,

посред разкази за богове и герои, се разиграват истински троянски войни, хиляди горди мъже гинат заради любовта на неземно красиви царици, дрънчат доспехи, цвилят коне, небето изчезва зад облаци прах, а в далечината скимти кученце и от клоните на бора се обажда сова. Животът на един само щурец не стига да се разкаже всичко, нужни са поколения. И дори когато краят на лятото вече тропа на вратата, те продължават да изброяват най-личните троянци и най-храбрите ахейци, които тепърва ще паднат в битката.

Но за интелигентен човек като господин Кабода, който отдавна е прочел дебелите книги и прекрасно знае кой побеждава накрая, всичко това е твърде досадно.

То е като да гледаш предварително уговорен мач, мисли си той. *Ако от самото начало е ясно кой кого ще бие, цялата красота на играта отива по дяволите.*

И включва телевизора. И вади бутилката бира от хладилника. Защото какво друго му остава на човек, който иска да е другаде, а вече е бил навсякъде.

Светът на човека е в главата му, казва си Кабода, докато разсеяно сменя каналите.

Ето един житейски урок, който си струва да сподели с детето.

Но детето го няма никакво, а зимата, когато господин Кабода взема летния си отпуск, е още далеч. Междувременно той не мечтае нито за безбрежния океан, нито за тропическия остров в него с бялата къща, палмите и басейна. Всъщност открай време прекарва ваканцията в апартамента си в града. Там е много по-удобно. Има централно отопление, огромен хладилник, пълен с всякакви неща, и специална вана, в която, като легнеш и натиснеш едно копче, водата започва да те гъделичка. Може да жи-

вее цял месец така, без изобщо да го интересува дали улиците вън са разчистени от снега и дали снежният човек, направен от децата в кварталната градинка, още си стои там, или се е стопил.

Ето това е голямата тайна на господин Кабода.

Тази тайна той не би разкрил пред никого за нищо на света, най-малко пък пред детето. Как да му обясни, че понякога предпочита да е сам не защото му харесва, а защото мъничко се срамува от себе си. И не задето краката му миришат от дебелите чорапи и зимните обувки, нито понеже сутрин, като се погледне в огледалото след безсънната нощ, се плаши от собственото си отражение. А защото всички възрастни са такива. И всички искат да са други, но не могат. Биха предпочели да са бор или вятър, или поне щурец в градината. И когато нямат нищо, наистина да нямат нищо, нито дори пари за пица или сладолед.

И от това да не ги боли. Защото тогава, само тогава светът на човека е в главата му.

Къде ли се е запиляло това дете, чуди се господин Кабода и без да ще, гледа телевизора въпросително, сякаш той знае отговора.

Къде ли се е запиляло това дете?

А на сутринта, с първите лъчи на слънцето, върху стените на пещерата започват да се появяват плахи сенки. Господин Кабода, който се буди рано, ги наблюдава от леглото си. Отначало приличат на онези гирлянди от цветя или човечета, които човек, ако е достатъчно ловък и знае как, може сам да си изреже от вестник. Цветята се въртят и човечетата танцуват пред очите на господин Кабода, ама толкова бързо, че го карат не на шега да се опита да си спомни колко точно бира е изпил от шишето предишната вечер и дали е било само едното, или и двете. После пък

се сеща за калейдоскопа играчка, който е имал като дете. Не че някога е виждал калейдоскоп, който да не е играчка, нито има представа за какво би послужил, но тъй като е държал в ръцете си единствено този, спомня си него и се пита къде ли го е прибрал и дали, ако го намери, не би могъл да го подари на детето.

Все му се струва, че той много прилича на това дете и детето също, направо подозрително много прилича на него. Струва му се още, че като се изключи разликата в размера на обувките и наличието – съответно липсата – на брада, двамата са кажи-речи едно и също лице. Значи щом той си е играл с калейдоскоп, редно е и детето да получи такъв.

За щастие, господин Кабода не е чак толкова наивен, та да се поддава лесно на собствените си самозаблуди. Като човек, навикнал да живее сам и сам да отговаря за всичко, той е наясно колко пагубни могат да бъдат те. Затова се обръща на другата страна и затваря очи, дано се отърве от главоболието, което тия проклети, въртеливи сенки му докарват с безумната си игра.

Работата е там, разсъждава господин Кабода, *че когато страшно харесваш някого, непременно ти се иска да приличаш на него. Толкова ти се иска, че накрая тази измислена от теб самия прилика започва да ти се струва съвсем действителна. И подобна самозаблуда е само началото. Нищо чудно после да си втълпиш, че този някой идва при теб заради теб самия, а не заради екскурзиите до сладкарницата примерно. А накрая току-виж си си повярвал, че въпросният някой дори мъничко, направо може би съвсем микроскопично, но все пак те обича*.

В мига, в който думата „обича“ (не просто дума, а глагол! Има разлика!) влита незнайно откъде през лявото ухо

на господин Кабода, уж незабележима, същинска винена мушица, обаче моментално се развърта из главата му като из непроветрена стая и започва все по-нахално да бръмчи, той скача от леглото, както се казва, като ужилен. И хуква към банята да си мие зъбите.

Е, какво е сега това? Нима миенето на зъбите е толкова спешно?

Не, разбира се. Обаче господин Кабода е от ония странно педантични хора, които най-много от всичко се пазят да не употребят не на място някоя крайна дума, особено пък пред себе си. А крайната дума, понеже е крайна, никога не е на мястото си. В случая думата (глаголът!) „обича“ се явява точно такава крайна и неуместна дума. Господин Кабода би предпочел да я замени с по-мекото „харесва“ (също глагол) или направо със съвсем мъглявото „харесване“, което, бидейки съществително, кротко си клечи в изречението, където и да го сложиш, и не предполага никой на никого нищо да прави. В известен смисъл даже „харесването“ си е форма на любезност. Но не от любезност избягва господин Кабода силните и крайни думи, а защото е хитър. И понеже страшно много му се иска да бъде обичан, предпочита да се преструва, че изобщо не му се иска, за да не остане излъган накрая.

Кой, аз? – мисли си той. – *Да бъда обичан? От едно дете? Няма такова нещо! Отдавна съм се отказал от всичко това!*

А отвътре му трепери и бръмчи (същият онзи глагол, дето е влетял през лявото ухо и се прави, че не уцелва дясното, за да отлети през него) и винената мушица, понесена на своите безцветни крилца, му шепне коварно: Ох, дано! Дано! Дано!

Ако някой ден все пак успее да излети от главата на господин Кабода, тя с пълно право ще може да се хвали на своите колежки, че вече е видяла целия свят и нищо интересно не е останало за виждане, и даже светът така ѝ е омръзнал, че постоянно ѝ се иска да бъде другаде, ама и тя не знае къде, понеже вече навсякъде е била – и така нататък, знаем го този рефрен, който завършва с това, че мушицата си купува миниатюрно телевизорче и се настанява пред него, стиснала с тънките си като косъм крачка микроскопична бутилчица бира.

Когато Кабода се връща обратно в своята пещерна спалня, успокоен и дъхтящ на паста за зъби от дъното на душата си, сенките по стените вече ги няма. Изчезнали са напълно, макар слънцето междувременно да е изкачило още едно стъпало в своя дневен ход и да грее една идея по-силно. Няма ги и следите от битката, за която щурците цяла нощ са разправяли в най-големи подробности – на кого как му блестял шлемът и колко му било дълго копието, и каква хубавица била хубавата Елена, нищо че ѝ бил слаб ангелът, и какъв мухльо бил нейният Парис, та чак било срамота за такъв да ти е слаб ангелът.

Довечера ще остана и ще ги изслушам до края, зарича се господин Кабода. *Нищо че знам как ще свърши мачът. Ще се престоря, че токът е спрял. И че никога никъде не съм пътувал. И може би дори, че не съм живял.*

Но същинският, истински голям въпрос е: защо и откъде-накъде Кабода има толкова време да се размотава сутринта, колкото и рано да става, когато всеки нормален възрастен човек е зает да бърза за работа?

Ами защото е допуснал капиталната грешка да си вземе свободен ден. Не че му има нещо, просто така. Понеже навън е много горещо и хората не спират да се блъскат

в трамвая, а местата за сядане не достигат. Даже сам си е написал извинителна бележка и я е подпечатал с парче восък и капачката от бирата.

А е допуснал капитална грешка, защото от целия този безкраен и празен ден му се изправя косата. Страх го е, че ще затъне в мисли. И още по-лошо: може да затъне в чувства. Нали това е другата голяма тайна на възрастните – ходят на работа не защото има какво толкова да работят, нито заради парите, а понеже нищо по-умно не могат да направят със себе си. А и все някъде трябва да ходят, няма да стоят все на едно място, я.

Не, господин Кабода в никакъв случай няма да се върне в леглото си, където, скрити като дървеници сред завивките, най-подло го причакват мислите и чувствата.

Вместо това ще потърси стария си калейдоскоп. Но ще гледа да не го намери веднага, за да има какво да прави до вечерта. А тръгне ли да залязва слънцето, ще забърше прашния му окуляр с едно меко парцалче и ще надзърне вътре с голямото си рибешко око.

Кой знае какво ще види там?

Никой.